

KOÇ KAYNAKLARI

2015-2016 sezonu “akıllı kullanım”

Takım üyesi çocukların çoğu, kendi çöplerini yönetmeyi öğrenmiş olabilir. Geri dönüştürülebilir çöpleri diğer çöplerden ayırmayı da biliyor olabilirler, hatta yiyecek atıklarını kompost yığınına atmayı da biliyor olabilirler. Fakat bu çöplere neden farklı uygulamalar yapıldığını veya ev, okul ya da bir aşevinden çıktıktan sonra nereye gittiğini bilmiyor olabilirler. Muhtemelen artık ihtiyaç duymadıkları veya işleri bittiği için çöplerin tekrar kullanılabilmesinin farkında değiller.

“akıllı kullanım” görevi, çöpün meydana gelmesi ve sonraki süreçlerini anlamaya yöneliktir. Takım üyeleriniz, atılan çöplere ne olduğunu öğrenerek; ev, okul ve diğer yerlerdeki çöp yönetiminin önemini (keşfedip), küçük değişikliklerle büyük farklar yaratabilir. Takımınızla çalışmaya, “çöp” sözcüğünün tanımını tartışarak başlayabilirsiniz. Bu tartışmayı başlatmak için çocuklara sorabileceğiniz örnek soruları aşağıda bulabilirsiniz.

Eğer takımınız daha zor bir görev peşindeyse; toplumunuzda, bölgenizde veya dünyada çöplerin neden olabileceği sorunları araştırmalarını isteyin. Vahşi doğaya zarar vermek, içme suyunu kirletmek veya kaldırımların kötü görünmesine yol açmak olabilir. Takımınız bu sorunları nasıl çözerdi? Unutmayın, bu kısım, daha zor görev peşinde olan takımlar içindir. Takımınız görevin bu aşamasını yapmak **zorunda değildir!**

Tartışma Soruları

- Çöp kelimesi ne anlama gelmektedir? **Çöp** kelimesi yerine **atık** kelimesini kullanır mıydınız? **Atık** ve **çöp** kelimeleri sizce aynı anlama mı geliyor?
 - **Çöp**ün kelime anlamı “değersiz olduğu için atılan herhangi bir şey”dir. (Webster’s New World Children’s Dictionary 2010).
 - Bugün hangi çöpleri attınız?

- Bir şey ile işiniz bittiğinde o şey her zaman değersiz mi olur?
 - Sizin ya da takım üyeleriniz yakın zamanda atmış olduğunuz şeylerden örnekler verin. Cam kavanoz, meşrubat kutusu, yırtılmış tişörtler ya da başka tekrar kullanılabilir ürünleri düşünün.
 - Yukarıda vermiş olduğunuz örneklerden yeni bir şey yapılabilir mi? Bunun için nasıl bir yol izlemek gerekir? Bu sorunun doğru veya yanlış cevabı yoktur. (“Saçma” olduğunu düşündüğünüz cevaplar bile muhteşem fikirlere dönüşebilir.)
- Çöplerle ilgilenen, çöpleri işleyen, çöpleri yöneten kişilerin meslekleri nelerdir?
 - Yol kenarına bıraktıktan sonra çöplerinizi almaya gelen birileri var mı?
 - Çöplüğe ya da geri dönüşüm merkezine götürdüğünüzde çöplerinizi almayı kabul eden birileri var mı?
 - Meslekleri ve yapmış oldukları işler hakkında ne biliyorsunuz? Bildiklerinizden daha fazlasını öğrenebilir misiniz?

Bu kaynakların çoğu yetişkinler için tasarlanmıştır. Kaynaklarda kullanılan dili veya kaynakların içeriğini anlamakta zorlanıyorsanız, koçunuza ve danışmanınıza sormaktan

Ulusal - Türkçe Kaynaklar

ÇEVKO

Çevre Koruma ve Ambalaj Atıkları Değerlendirme Vakfı (ÇEVKO), sürdürülebilir bir geri kazanım sisteminin kurulmasına katkıda bulunmak amacıyla kurulmuş olan, kar amacı gütmeyen bir vakıftır.

<http://www.cevko.org.tr/>

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

Türkiye’de, farklı atık türleri ile ne şekilde ilgilenildiğine yönelik bakanlık, çeşitli tüzükler yayımlar. Bu tüzüklerin dışında da Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın sayfasında çöp idaresiyle ilgili çeşitli uygulamalara rastlanabilir.

<http://www.csb.gov.tr/gm/cygm/>

Çöpmadam

Çöpmadam, cips, gofret, hazır çorba ambalajı ve naylon çuval gibi atıkları çanta yapımında kullanarak hem ekonomiye kazandıran, hem de geri dönüşümünü sağlayan bir sosyal girişimdir.

<http://www.copmadam.com/tr/>

ÇÖPÜNE SAHİP ÇIK VAKFI

Çöpüne Sahip Çık Vakfı, “çöp” kavramını detaylıca incelemekle kalmaz, aynı zamanda çevre sağlığı ve temizliği ile ilgili halka sesini duyurmayı amaçlayan ve bu yolda çeşitli bildiri ve faaliyetler hazırlayan bir vakıftır.

<http://www.cscvakfi.org/>

İSTAÇ A.Ş.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin bir kuruluşu olarak faaliyetlerine başlayan İstaç A.Ş., kurulduğu günden itibaren ulusal ve uluslararası standartlar çerçevesinde çevre yönetimi çalışmalarını sürdürmektedir.

<http://www.istac.com.tr/>

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ Atık Yönetimi Müdürlüğü

Atıkların yönetim hizmetlerini yerine getirmek ve bu amaçla tesisler kurup işletmek Atık Yönetimi Müdürlüğü'nün görev ve yetkileri arasındadır.

<http://www.ibb.gov.tr/sites/atikyonetimi/Documents/index.html>

İZAYDAŞ

Sürdürülebilir çevre ve sağlıklı bir toplum için, atık değerlendirme ve bertaraf etme konusunda etkin uygulamalar ve çözümler üretmek, toplumsal çevre bilincini arttırmak amacını taşıyan İzmit Atık ve Artıkları Arıtma Yakma ve Değerlendirme A.Ş., bir çöp yakım tesisine sahiptir.

<https://www.izaydas.com.tr/>

Kağıthane Belediyesi Geri Dönüşüm Animasyon Filmi

Kağıthane belediyesi tarafından çevre bilinci ve geri dönüşüm oluşturması açısından hazırlanmış olan "geri dönüşüm ve ambalaj atıkları hikayesi" adlı animasyon filmi

<https://www.youtube.com/watch?v=VF4tHox0vvg>

Marmariç Ekolojik Yaşam Derneği

Temelde İzmir ili, Bayındır ilçesi, Dernekli köyüne bağlı Mersinli (Marmariç) mahallesinin, genelde de civar köylerin sosyal, ekonomik, kültürel, yerleşimsel, teknolojik ve üretimsel açıdan doğa ile uyumlu ve yerel değerlerin gözetildiği, sürdürülebilir birer insan yerleşimleri haline getirilmesi amaçlayan bir sivil toplum kuruluşudur.

<http://marmaric.org/>

PAGÇEV

Ambalaj atıklarının kaynakta ayrı toplanarak geri dönüşüme kazandırılması amacıyla kurulmuş kar amacı gütmeyen bir kuruluştur.

<http://www.pagcev.org/hakkimizda>

PERMAKÜLTÜR ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

Kompostlama ile bir başka sürdürülebilirlik ve çöplerin geri kazanım yöntemi, Permakültür Araştırma Enstitüsü'nde detaylı bir şekilde örneklerle açıklanır.

<http://permacultureturkey.org/>

TÜRKÇE KİTAPLAR:

İlk Okuma Çöp ve Geri Dönüşüm

Bu kitapta çöp hakkında yeni şeyler öğrenecek ve çöpler gömülmeye, yakılmaya veya yepyeni bir şeye dönüşmeye giderken siz de onun yolculuğunu izleyeceksiniz.

Yazar: Kolektif, Tübitak yayınları, 2013

Neden Geri Dönüştürmeliyim

Bu kitap sayesinde bir geri dönüşüm uzmanı olacak ve geri dönüştürme isteği ve heyecanı kazanacaksınız.

Yazar: Susan Meredith, Tübitak yayınları, 2012

Öf! Çöp - Gezegenimize İyi Bakalım

Öf! Çöp isimli kitap atık maddelerin nasıl ortaya çıktığını ve onları ortadan kaldırmak için neler yapabileceğinizi anlatıyor.

Yazarlar: Nuria Jimenez, Empar Jimenez, Final Kültür Sanat Yayınları, 2011

ULUSLARARASI – İngilizce Kaynaklar

Videolar

Çöpümüz nereye gidiyor?

Video, ABD'nin Utah eyaletindeki farklı türdeki çöplerin nasıl yönetildiği gösteriliyor.

<https://www.youtube.com/watch?v=iPz5bJa9eOI>

Dönüşümü Keşfet

Bu animasyon, evinizden çıkış anından, yeni ürün oluşumuna kadar olan geri dönüşüm sürecinin temellerini göstermektedir.

<https://livegreen.recyclebank.com/the-cycle>

Haydi Fırlat Bebek (Toss It, Baby)

Biraz eğlence için, bir şirketin tek kanallı geri dönüşüm yöntemi için hazırladığı müzik videosunu aşağıdaki linkten izleyebilirsiniz. Geri dönüştürülebilir ürünlerin ayrıştırılmasında kullanılan makinelere dikkat edin.

<https://www.youtube.com/watch?v=exhgrxpeQws>

Web Siteleri ve Makaleler

Avrupa Çevre Ajansı

Avrupa Birliği ajansı olan Avrupa Çevre Ajansı'nı çevre konusunda bağımsız bilgi sağlamaktadır.

<http://www.eea.europa.eu/>

Bilim Kızları Çöpleri Denetliyor

"bilim kızları çöpleri denetliyor" aktivitesini takımınızla yapmayı deneyin. Diğer aktiviteler için tüm web sitesini araştırın.

<http://www.pbs.org/parents/scigirls/activities/waste-audit/>

Çevre Koruma Ajansı

Amerika Çevre Koruma Ajansı'nın (EPA) web sayfasından çöp ve çevre ile ilgili aktivite ve oyunlara ulaşabilirsiniz.

http://www.epa.gov/epawaste/education/students_grades_k-5.htm

Çevreci Çocuklar

Whales, Birleşik Krallık Caerphilly İlçe Konseyi, o bölgenin çocuklarının çevreci olmalarını ister. Konseyin, geri dönüşüm ve diğer çöpten kurtulma seçenekleri ile ilgili pek çok bilginin yer aldığı bir web sitesi bulunmaktadır.

<http://your.caerphilly.gov.uk/kidsgogreen/>

Çöp Gerçekleri

Idaho Halk Televizyonu'nun, çöpün ne olduğu ve nereye gidebileceği ile ilgili sade anlatımlı gerçeklerin yer aldığı bir web sayfası bulunmaktadır.

<http://idahoptv.org/sciencetrek/topics/garbage/facts.cfm>

Çöpün 365 günü

Sürdürülebilir Dave'in bloğu, bir yıl boyunca hiç çöp üretmemek üzerinedir. Dave bloğunda, çöpleri evde azaltmak üzerine tonlarca öneride bulunur.

<http://365daysoftrash.blogspot.com/>

Çöp Yerinde

Bu web sitesi üzerinden; yere çöp atmama, geri dönüşüm ve çöp yönetimi ile ilgili aktivitelere ulaşabilirsiniz.

<http://www.wasteinplace.org/>

Geri Dönüşüm Şehri

Sakinlerinden; çöpün azaltılması, tekrar kullanımı ve geri dönüşümüyle ilgili yeni yöntemleri öğrenebileceğiniz bu çizgi film şehri ziyaret edin.

<http://www.epa.gov/recyclecity>

Yerel Görünüm

İlinizin, ilçeniz ya da mahallenizin bir **Sanitasyon Birimi** web sitesi olabilir. Bu siteler genellikle bölge sakinlerine; çöp toplama kamyonlarının nasıl çalıştığı, hangi ürünleri yerel olarak geri dönüştürebileceklerini ve bazı özel çöp türlerinin atımının nasıl yapıldığını anlatır. Bu konuyla ilgili bazı örnekleri aşağıda bulabilirsiniz, ancak kendi iliniz, ilçeniz ve mahalleniz ile ilgili bir web sitesine ulaşmak için arama motorunu kullanabilirsiniz.

- Austin, TX: <http://www.austintexas.gov/resident/trash-and-recycling>
- Chicago, IL: http://www.cityofchicago.org/city/en/depts/streets/provdrs/streets_san.html
- Portland, OR: <http://www.portlandoregon.gov/bps/41461>
- Toronto, ON: <http://www1.toronto.ca/wps/portal/contentonly?vgnextoid=03ec433112b02410VgnVCM10000071d60f89RCRD>

Yiyecek Atığı

Bu radyo hikayesi sizi yiyecek atıkları hakkında düşünmeye yönlendirecek.

<http://www.marketplace.org/topics/sustainability/food-waste-provides-fertile-ground-tech-innovators>

İngilizce Kitaplar

In My Neighborhood: Garbage Collectors

By Paulette Bourgeois and Kim LaFave Kids Can Press Ltd. (1998)

Recycling and Reusing Clothes

By Ruth Thomson, Franklin Watts (2006)

Waste Management

Atık yönetimi sürecinin tüm farklı bölümlerine eğlenceli bir şekilde değinir.

By Cheryl Jakab, Marshall Cavendish Benchmark (2011)

What's Sprouting in My Trash?

Kompostlama hakkında bir kitap

by Esther Porter Capstone Press (2013)

Where Does the Garbage Go?

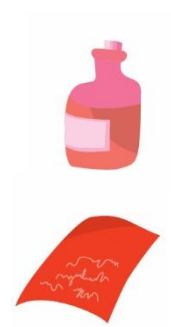
By Lincoln James Gareth Stevens Publishing (2012)

Where Does the Recycling Go?

By Jerry Shea Gareth Stevens Publishing (2012)

Why Should I Recycle

by Jen Green Barron's Educational Series (2005)

SÖZLÜK

Aktarma istasyonu	Ev veya iş yerlerinden toplandıktan sonra atıkların, kısa bir süre için depolandığı yer (genellikle bir bina). Genellikle daha büyük bir kamyon, çöpleri aktarma istasyonundan alarak bir geri dönüşüm tesisi, katı atık depolama merkezi veya başka bir yere taşır.
Bertaraf etmek	Birşeyi bertaraf etmek, o şeyden kurtulmak veya o şeyi başka bir yere göndermek anlamına gelir.

Biyobozunur	Bakteri ve diğer organizmalarla kolaylıkla parçalanıp, parçalandıktan sonra çevreye zarar vermeyen temel malzemelere dönüşürler.
Çevre Mühendisi	Çöplerden kaynaklanan çevre sorunlarını çözmeye ya da engellemeye çalışan kişi. Bir çevre mühendisi aynı zamanda bir bölgede; havayı, suyu veya toprağı etkileyen diğer sorunları da çözebilir.
Çöp	İşiniz bittiğı veya faydalı bir kullanımı olmadığı için, elden çıkardığınız herhangi bir şey. Çöp aynı zamanda farklı kişiler tarafından; atık, artık, çerçöp olarak da adlandırılabilir.
Çöp depolama sahası (Katı atık depolama merkezi olarak da kullanılabilir.)	Büyük miktarlarda çöpün depolandığı yerdir. Çoğu katı atık depolama merkezi, yerde koruyucu bir astar ile kaplı çukurla başlar, ardından çöp katmanları, toprak ve diğer malzemeler yer alır.
Çöp Yakma Kazanı	Çöpleri yakan makinedir. Çöpler genellikle, ev ya da iş yerlerine güç sağlayacak enerjinin elde edilmesi için çöp kazanlarında yakılırlar.
Geri Dönüştürme	Yeni bir ürüne hammadde olmak üzere, bir maddenin işlenmesi sürecidir. Geri dönüştürme çoğunlukla; temizleme, parçalara ayırma ya da parçalama ve sonra eritme ya da ezme işlemlerini kapsar.
Geri Dönüştürülebilir Madde	Geri dönüştürülebilir maddeler; şişe, konserve kutusu, kağıt ya da mukavva gibi, parçalanıp tekrar yeni bir şey elde edilebilecek malzemelerdir.
Gübre	Bitkilerin daha çok büyümesine ve daha güçlü olmasına yardımcı olan besin maddesidir.
Kompostlama	Besin ve bitki atıklarının (muz kabuğı, yiyecek parçaları, ya da kuru yapraklar gibi) biyokimyasal yollarla ayrışması ya da çürümesidir. Kompostlanan yiyecekler, bitkilerin büyümesine yardımcı olacak gübre görevi görür.

Sanitasyon	Atık su ve çöpleri, insanların yaşam alanlarından uzaklaştırarak, temiz ve sağlıklı yaşam koşullarının sürdürülmesi.
Sanitasyon İşçisi (Temizlik işçisi)	Atıkları, geri dönüştürülebilir maddeleri veya kompostları toplar veya ayırır. Ayrıca yolları süpürebilir veya şehirdeki diğer işleri de yapabilir.
Şehir ve Bölge Planlamacısı	Bütün bir il ya da ilçenin çöplerini nasıl toplayacağını ve nasıl idare edeceğini planlayan kişi.
Tehlikeli Atık	İnsan ve çevreye zarar verebilecek bir atık türüdür. Bu nedenle normal atık depolama tesisine gönderilemezler. Bunlar; boya, temizlik amacıyla kullanılan kimyasallar, bazı ampul türleri, piller ve aküler olabilir. Tehlikeli atıklar özel bir alanda depolanmalıdır.
Tek kanallı ya da ayıklamasız geri dönüşüm	Bir kişinin tüm geri dönüşümlü maddelerini, türlerine göre ayırmak yerine tek bir çöpe attığı, geri dönüşüm maddesi toplama yöntemidir. Geri dönüşüm maddelerini toplayan şirket de, çöpler toplandıktan sonra türlerine göre ayrılması için makine ve insan çalıştırır.
Tekstil Ürünü	Giysi yapımında kullanmak için, örme ve dokuma yöntemiyle üretilen kumaş

